

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 18 februari 2013

Mål nr

Ö 4581-12
Ö 5422-12

SÖKANDE

1. Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

2. MBA

3. RB

4. WB

5. A-MB

6. SB

Ombud för 2–6: Advokat PS

MOTPART

CA

Dok.Id 74427

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15-15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

Ombud och offentlig försvarare: Advokat JG

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2001-12-19 i mål B 373-01

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avvisar SBs ansökan om resning.

Högsta domstolen beviljar i övrigt den sökta resningen och förordnar att målet ska tas upp till ny behandling i hovrätten när det gäller frågorna om CAs ansvar för mord och om hans skyldighet att betala skadestånd till MBA, RB, WB och A-MB.

För försvaret av CA i Högsta domstolen tillerkänns JG ersättning av allmänna medel med 29 498 kr, avseende arbete. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 5 900 kr. Hovrätten ska i samband med målet efter dess återupptagande pröva frågan om en skyldighet att ersätta staten för vad som har betalats av allmänna medel i ersättning till försvararen.

BAKGRUND

CA åtalades år 2001 för mord enligt 3 kap. 1 § brottsbalken. Efter vad som angavs i gärningsbeskrivningen hade han på kvällen eller natten mellan den 14

maj och den 15 maj 2000 på okänd plats i Skövde, Tibro eller Karlsborgs kommun berövat NB livet. Alternativt yrkade åklagaren ansvar för grov misshandel och vållande till annans död samt för brott mot griftefrid. NBs fyra barn MBA, RB, WB och A-MB yrkade skadestånd för dels sveda och värk samt psykiskt lidande, dels förlust av underhåll. CA förnekade gärningarna och bestred skadeståndsyrkandena.

Tingsrätten ogillade åtalet helt och lämnade också yrkandena om skadestånd utan bifall. Domen överklagades av åklagaren och målsägandena. Åklagaren yrkade att hovrätten skulle bifalla åtalet, medan målsägandena yrkade skadestånd om CA dömdes för mord eller för vållande till annans död och misshandel. Hovrätten ändrade tingsrättens dom i fråga om ansvar på så sätt att CA dömdes för brott mot griftefrid och fastställde vidare domen i skadeståndsdelen. Hovrättens dom överklagades av CA. Högsta domstolen ändrade hovrättens dom i den överklagade delen och fastställde tingsrättens domslut (domen är refererad i NJA 2003 s. 113).

YRKANDEN M.M.

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen ska bevilja resning till nackdel för CA och förordna att målet åter ska tas upp till prövning av frågan om ansvar för mord. Som grund anförs att CA under hösten 2012 har erkänt att han uppsåtligen berövade NB livet. Enligt riksåklagaren får erkännandet stöd av utredningen i övrigt.

MBA, RB, WB och A-MB har ansökt om resning i fråga om ansvar och skadestånd. Alla fyra är numera myndiga. Också SB har ansökt om att målet ska resas i de båda delarna. SB var, enligt en anteckning i tingsrättens dom, gift med NB under åren från 1982 till 1993 eller 1994. De fem enskilda

sökandena har hänvisat till vad riksåklagaren har anfört i resningsärendet. De har åberopat också att NBs kvarlevor påträffades under år 2006.

CA har överlämnat åt Högsta domstolen att bedöma om det finns tillräckliga skäl för resning i målet.

SKÄL

Behörighet att ansöka om resning

1. Det framgår inte uttryckligen av rättegångsbalken vem som är behörig att ansöka om resning (jfr 58 kap. 4 §). Lagstiftaren har utgått från att resning kan sökas av den som hade rätt att överklaga det aktuella avgörandet på ordinärt sätt (NJA II 1940 s. 172 f.). Översiktligt innebär det i fråga om tvistemål att behörigheten i första hand tillkommer den som var part i målet, den som har trätt in i en parts rätt och den som hade rätt till självständig intervention. När det gäller ansvarsfrågan i brottmål, är det klart att åklagare och den tidigare tilltalade kan ansöka om resning. Beträffande målsäganden ligger det nära till hands att söka ledning i 20 kap. rättegångsbalken och de principer som ligger till grund för det kapitlet (NJA II 1943 s. 731). Där regleras bl.a. målsägandens rätt att biträda ett allmänt åtal och att överklaga domen i ansvarsdelen (8 §), liksom möjligheten för efterlevande att utöva vissa rättigheter som en målsägande skulle ha haft (13 §, jfr i fråga om den misstänktes efterlevande 21 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken). Med hänvisning till resningens särskilda karaktär kan det emellertid finnas skäl att i vissa situationer se olika på behörigheten att söka resning och att överklaga på ordinär väg. (Se bl.a. Thorsten Cars, Om resning i rättegångsmål, 1959, s. 118 ff., Per Olof Ekelöf och Henrik Edelstam, Rättsmedlen, 12 uppl. 2008, s. 194 f. och Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken, suppl. 73, oktober 2012, s. 58:42

f., jfr 7:e avd:8, samt bl.a. NJA 1989 s. 19, NJA 1998 s. 608 och NJA 2001 s. 29.)

2. MBA, RB, WB och A-MB har fört talan om skadestånd i samband med åtalet. De är därför behöriga att söka resning i fråga om det enskilda anspråket. Vidare gäller enligt 20 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken att målsäganden kan överklaga domen i ett mål om allmänt åtal även i ansvarsdelen, både när åklagaren för målet till högre instans och när så inte sker. Av detta följer också att målsäganden kan söka resning i ansvarsdelen, något som måste anses gälla oavsett om målsäganden biträdde åtalet eller inte (NJA II 1943 s. 731, NJA 1988 s. 39 och Fitger m.fl., a.a. s. 20:39 och 58:42). Den resningsansökan som har gjorts av MBA, RB, WB och A-MB ska därför prövas både när det gäller deras enskilda anspråk och frågan om CAs straffrättsliga ansvar för mord.

3. SB har inte fört fram något enskilt anspråk för egen del i samband med brottmålet, och hon har inte åberopat någon annan omständighet som gör henne behörig att söka resning i fråga om skadeståndet. Hennes ansökan om resning ska därför avvisas i den delen.

4. Också i ansvarsdelen får det betydelse att SB inte har haft ställning som målsägande i brottmålet. Den utredning som finns i resningsärendet ger inte heller stöd för slutsatsen att hon rätteligen borde ha betraktats som målsägande (jfr NJA 1988 s. 39 och 5 kap. 2 § skadeståndslagen). SB är därför inte behörig att som målsägande ansöka om resning i ansvarsdelen med stöd av bestämmelserna i 20 kap. 8 § rättegångsbalken.

5. I 20 kap. 13 § första stycket rättegångsbalken ges vissa, särskilt uppräknade närstående samma rätt som målsägande att ange brottet eller att föra talan om det, när någon har blivit dödad genom brott. En sådan möjlighet

finns för bl.a. ”efterlevande make”. Enligt handlingarna var emellertid NB och SB inte längre gifta vid den tidpunkt som åtalet avser. Ordalydelsen och lagförarbetena ger inte tillräckligt stöd för slutsatsen att även den som tidigare har skilt sig från den som dödas genom brott kan utöva de rättigheter som en målsägande skulle ha haft. Han eller hon kan typiskt sett inte heller anses ha ett sådant intresse av att undanröja brottmålsdomens bevisverkningar i en eventuell efterföljande talan om skadestånd mot den tidigare tilltalade att det motiverar en behörighet för henne eller honom att söka resning i ansvarsdelen (NJA II 1943 s. 272 f., jfr även s. 277 f.). SBs ansökan ska därför avvisas även i fråga om ansvar.

Lagbestämmelser om resning i ansvarsdelen till nackdel för en tidigare tilltalad

6. Sedan en brottmålsdom har vunnit laga kraft, får resning beviljas till nackdel för den tidigare tilltalade enligt reglerna i 58 kap. 3 § rättegångsbalken. Målet får resas om det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än ett år. Det krävs att sökanden åberopar någon omständighet eller något bevis som inte har lagts fram tidigare och att den tilltalade sannolikt skulle ha dömts för brottet, om omständigheten eller beviset hade lagts fram i brottmålet. En resning förutsätter dessutom att sökanden gör sannolikt att han inte vid den rätt som har meddelat domen eller genom att överklaga domen hade kunnat åberopa omständigheten eller beviset eller att sökanden annars har haft en giltig ursäkt för att inte göra det. Ansökan om resning ska göras inom ett år från det att sökanden fick kännedom om det förhållande som ansökningen grundas på (58 kap. 4 §).

Förutsättningarna för resning i ansvarsdelen till nackdel för CA

7. Det åtalade brottet är av en sådan svårhetsgrad att målet i och för sig kan resas. Som ny bevisning i resningsärendet åberopas bl.a. att CA numera erkänner att han har gjort sig skyldig till mordet. Erkännandet gjordes i september, och riksåklagaren sökte resning i oktober 2012. Således har riksåklagaren i rätt tid åberopat nytt material som inte kunde åberopas i den tidigare rättegången. Målsägandena har gjort sina ansökningar i december 2012. Även deras ansökningar har alltså skett inom rätt tid efter CAs erkännande. Frågan är då om CA sannolikt skulle ha dömts för brottet, om hänsyn tagits också till det nya materialet.

8. Vad Högsta domstolen ska pröva i resningsärendet är hur den nya utredningen skulle ha inverkat på bedömningen i brottmålet. Betydelsen av det nya materialet ska relateras till den utredning som lades fram i det tidigare målet, och den nya bevisningen ska alltså bedömas med hänsyn tagen till den gamla bevisningens värde (NJA 2010 s. 295 och NJA 2011 s. 254). I detta ligger att bedömningen ska utgå från den dom där den i resningsärendet aktuella frågan prövades sist och som i den delen vann laga kraft.

9. Ansökningarna om resning avser i detta fall CAs ansvar för mord. Den frågan prövades sist av hovrätten, inte av Högsta domstolen som på grund av CAs överklagande enbart hade att ta ställning till den del av åtalet som avsåg brott mot griftefrid. Den gamla utredningen om mord ska därmed i resningsärendet värderas och bedömas på det sätt som har kommit till uttryck i hovrättens dom. Med den utgångspunkten har Högsta domstolen att pröva hur erkännandet och CAs nya berättelse skulle kunna antas ha inverkat på bedömningen i brottmålet. När en person ändrar sin tidigare berättelse ska resningsdomstolen beakta det förhållandet att olika uppgifter har lämnats vid olika tillfällen. Viktiga faktorer för den bedömningen är till exempel den tid som har förflutit mellan de båda utsagorna, de motiv som kan tänkas ligga bakom personens ändrade inställning och den förklaring som han eller hon

lämnar. När det är fråga om resning till nackdel för en tidigare tilltalad, måste prövningen av resningsansökan göras med försiktighet (NJA 2001 s. 687 I).

Värderingen av den gamla bevisningen i hovrättens dom

10. Hovrätten – som alltså prövade åtalet vid en tid när NBs kropp ännu inte hade påträffats – ansåg det styrkt att NB var död. Hovrätten drog också slutsatsen att CA hade varit aktivt inblandad i dödsfallet. Till grund för den slutsatsen lade hovrätten de förhållandena att NB hade lämnat sin lägenhet i Skövde tillsammans med CA vid 22-tiden på kvällen den 14 maj 2000, att de hade åkt iväg i en bil som tillhörde SB, att NBs blödande kropp hade legat i den bilens bagageutrymme, att CA hade återvänt ensam till lägenheten efter kl. 4 på morgonen den 15 maj, att NB inte hade hört av sig efter den aktuella natten, att en näsduk med spår av såväl NBs som CAs blod hade påträffats och att CA hade en skada på handen, när han återvände till lägenheten.

11. Vid sin bedömning av utredningen hade hovrätten funnit att flera av CAs uppgifter var motbevisade. Bland annat hade CA beskrivit hur han och NB hade lämnat Skövde i bil en kort tid efter det att de hade gått från lägenheten. En förteckning över samtal med mobiltelefoner visade emellertid att CA hade befunnit sig i trakten av Skövde cirka en timme längre än han hade påstått. CAs uppgifter om händelseförloppet sedan han hade gått från lägenheten tillsammans med NB lämnades därför utan avseende. Hovrätten kom även fram till att bilens bagageutrymme hade tvättats efter NBs försvinnande av CA eller av SB eller av dem tillsammans, trots att båda hade förnekat all vetskap om detta. Hovrätten noterade att en matta i bagageutrymmet hade varit blöt vid polisens första undersökning av bilen.

12. Hovrättens slutsats var att omständigheterna kring NBs försvinnande var graverande för CA. Det fanns dock inga klara stöd för slutsatsen att CA

uppsåtligen hade berövat NB livet och det förelåg flera tänkbara alternativa händelseförlopp. Åtalet för mord kunde därför inte bifallas.

Den nya bevisningen

13. CA har i september 2012 sökt upp polisen i Täby och sagt att han nu ville erkänna mordet. Han har inför polisen berättat att han efter några dagars planering lurade ut NB till ett skogsparti utanför Skövde, och han har närmare beskrivit hur han där dödade NB. Han lade därefter kroppen i bilens bagageutrymme, körde mot Karlsborg och fann en ödlig plats utanför Mölltorp, där han gömde kroppen i en vägbrunn. Enligt CAs berättelse upptäckte han sedan att mattan i bagageutrymmet var blodig och tvättade den därför i en å.

14. CA har också uppgett att händelserna ägde rum på våren 2000 den 14 eller den 15 i en månad. Som motiv har han angett att han under en tid hade känt en stark vrede mot NB och ville ta avstånd från dennes levnadssätt. Att han nu, långt senare, erkänner har CA förklarat med att vetskapen om att han avsiktligt har dödat en annan människa har plågat honom under åren och att han nu vill få ro.

Bedömning av ansökningarna om resning i ansvarsdelen

15. Hovrättens dom måste så förstås att det förelåg stark bevisning till stöd för mordåtalet. Hovrätten fann att CA hade varit aktivt inblandad i NBs död och att omständigheterna var graverande för CA.

16. CA har nu erkänt att han har gjort sig skyldig till mordet. Erkännandet är inte i sig tillräckligt för en fällande dom och verkningarna av det ska bedömas med hänsyn till omständigheterna (35 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken). Han har lämnat en visserligen relativt kortfattad men ändå

sammanhängande berättelse om motiven bakom gärningen, hur den genomfördes och varför han nu har valt att träda fram. Hans berättelse är också förenlig med den tekniska bevisning som fanns i brottmålet. Det kan konstateras att erkännandet är förbehållslöst. Efter vad som kan bedömas i resningsärendet har han gjort erkännandet frivilligt. Det har inte kommit fram något skäl för honom att felaktigt ta på sig skulden för det inträffade.

17. Även om det ska göras en försiktig bedömning av utredningen i ett ärende om resning till nackdel för en tidigare tilltalad, måste det sammantaget anses sannolikt att CA skulle ha dömts för mord, om den nya bevisningen hade lagts fram i brottmålet. Resningsansökningarna som avser CAs ansvar för mord på NB ska därför bifallas.

18. Resning ska sålunda beviljas i ansvarsdelen på grund av CAs erkännande och nya berättelse. Det finns därför inte anledning för Högsta domstolen att bedöma i vilken utsträckning som det skulle ha varit möjligt att i resningsärendet ta hänsyn också till den av målsägandena åberopade omständigheten att kroppen har påträffats under år 2006, en omständighet som har tillkommit sedan brottmålet avgjordes men som har varit känd i mer än ett år (58 kap. 4 § rättegångsbalken, jfr NJA 1998 s. 321 och Fitger m.fl., a.a. s. 58:44 och 44 a, även NJA 2009 s. 768 och NJA 2010 s. 295).

Bedömning av ansökan om resning i skadeståndsdelen

19. Förutsättningarna för resning i tvistemål finns i 58 kap. 1 § rättegångsbalken. En särskild regel gäller dock om domen i ett brottmål avser även annat än ansvar och resning beviljas i ansvarsfrågan. I ett sådant fall får resning samtidigt beviljas även i målet i övrigt utan hinder av de särskilda förutsättningar som annars skulle gälla (58 kap. 9 § andra ledet rättegångsbalken). Målsägandenas ansökan om resning i skadeståndsdelen ska

därför bifallas redan på den grunden att det nu beviljas resning i frågan om CAs straffrättsliga ansvar för mord.

Målet ska tas upp i hovrätten

20. Vid bifall till en ansökan om resning gäller att målet på nytt ska tas upp vid den domstol som sist har dömt i målet (58 kap. 7 § rättegångsbalken). Som har anförts i det föregående är det hovrätten som sist har prövat åtalet för mord (p. 9) och även målsägandenas talan om skadestånd. Målet ska därför på nytt tas upp där.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius, Gudmund Toijer (referent), Lena Moore, Agneta Bäcklund och Svante O. Johansson
Föredragande justitiesekreterare: Patrik Skogh